

Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą w 2013 roku

Informacja o polskich inwestycjach bezpośrednich za granicą w 2013 roku została przygotowana po raz pierwszy w oparciu o nowe standardy Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) dotyczące sporządzania statystyki inwestycji bezpośrednich, opisane w Benchmark Definition of Foreign Direct Investment 4th ed. (BD4).

Najistotniejszą wprowadzoną zmianą jest nowy sposób kwalifikacji dochodów, transakcji oraz stanów należności i zobowiązań pomiędzy innymi podmiotami w grupie podmiotów powiązanych kapitałowo. Dla tej kwalifikacji kluczowe jest zidentyfikowanie i ustalenie rezydencji podmiotu dominującego w grupie podmiotów powiązanych kapitałowo.

Dzięki wprowadzonej zmianie, zarówno wielkości zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Polsce, jak i polskich inwestycji bezpośrednich za granicą lepiej obrazują fakt, czy dana inwestycja kontrolowana jest z zagranicy, czy z kraju.

Ze względu na wprowadzone zmiany, dane z poprzednich lat i dane obecne nie są bezpośrednio porównywalne. Dane te przestają być także bezpośrednio porównywalne z prezentowanymi w bilansie płatniczym i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej inwestycjami bezpośrednimi w podziale na aktywa i pasywa.

1. Stan należności i transakcje z tytułu polskich inwestycji bezpośrednich za granicą

Na koniec 2013 r. należności netto Polski z tytułu polskich inwestycji bezpośrednich za granicą wyniosły 20.650 mln EUR. Składały się na nienależności z tytułu udziałów kapitałowych i reinwestowanych zysków w wysokości 21.416 mln EUR i ujemne należności netto z tytułu pozostałego kapitału (dłużnych instrumentów finansowych) w wysokości -766 mln EUR. Ujemne należności z tytułu pozostałego kapitału wynikały z wyższych zobowiązań polskich podmiotów (9.883 mln EUR), przewyższających ich należności (9.116 mln EUR) od zagranicznych inwestorów.

Tabela 1. Stan należności z tytułu polskich inwestycji bezpośrednich za granicą na koniec 2013 roku (w mln EUR)

Rok	Udziały kapitałowe i reinwestowane zyski	Pozostały kapitał			Ogółem
		netto	aktywa	pasywa	
2013	21 416	-766	9 116	9 883	20 650

Źródło: NBP

Najwyższe stany należności z tytułu polskich inwestycji bezpośrednich za granicą na koniec 2013 r. odnotowano wobec podmiotów z Luksemburga (6.877 mln EUR), Cypru (4.514 mln EUR), Niderlandów (1.776 mln EUR) i Litwy (1.613 mln EUR). Ujemne należności netto w przypadku kilku krajów wynikały ze szczególnego sposobu inwestowania polskich spółek w tych krajach¹. Największą ujemną wartość miały należności względem Szwecji (-3.213 mln EUR).

Największe kwoty należności przypadają na działalność finansową i ubezpieczeniową (8.846 mln EUR, sekcja K wg PKD), przetwórstwo przemysłowe (4.271 mln EUR, sekcja C), działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierającą (3.162 mln EUR, sekcja N). Ujemne należności netto odnotowano w obszarze informacji i komunikacji (-1.311 mln EUR, sekcja J).

Na koniec 2013 r. stan należności podmiotów specjalnego przeznaczenia mających siedzibę w Polsce zaangażowanych w kapitał w tranzycie wyniósł 2.130 mln EUR², co stanowiło 10,3% ogółu należności.

W 2013 r. polscy inwestorzy wycofali z zagranicy inwestycje o wartości 1.063 mln EUR netto. Składało się na nią zmniejszenie należności netto w postaci pozostałego kapitału (instrumentów dłużnych) od podmiotów zależnych na kwotę netto -1.033 mln EUR, polskie inwestycje w udziały kapitałowe za granicą w wysokości 179 mln EUR oraz i ujemne reinwestowane zyski o wartości -208 mln EUR.

¹ Ujemne należności netto wynikają z faktu, że polskie firmy mają zobowiązania względem swoich spółek „córek” mających siedziby za granicą, za pośrednictwem których pozyskują kapitał z emisji obligacji na rynku europejskim.

² Ze względu na zmiany metodyczne dotyczące stanów należności i zobowiązań między innymi podmiotami w grupie oraz transakcji ich dotyczących. Kwota kapitału w tranzycie w zagranicznych inwestycjach bezpośrednich w Polsce może być różna od tej odnotowanej w polskich inwestycjach bezpośrednich za granicą. Symetria została zachowana jedynie w podziale na aktywa i pasywa.

Tabela 2. Transakcje z tytułu polskich inwestycji bezpośrednich za granicą w 2013 roku (w mln EUR)

Rok	Udziały kapitałowe	Reinwestowane zyski	netto	Pozostały kapitał aktywa	pasywa	Ogółem
2013	179	-208	-1 033	-390	643	-1 063

Źródło: NBP

Największe transakcje polskich rezydentów z tytułu inwestycji bezpośrednich za granicą miały miejsce na Cyprze (444 mln EUR) i w Wielkiej Brytanii (325 mln EUR). Polscy inwestorzy wycofywali się natomiast (dezinwestycje) m.in. z Luksemburga (-2.139 mln EUR) i Szwecji (-299 mln EUR).

Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą trafiły w 2013 roku przede wszystkim do podmiotów zajmujących się budownictwem (1.108 mln EUR, sekcja F), a także działalnością finansową i ubezpieczeniową (248 mln EUR, sekcja K). Natomiast kapitał wycofywano z sektora działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (-1.894 mln EUR, sekcja M).

W 2013 r., podobnie jak w latach poprzednich, w polskich inwestycjach bezpośrednich za granicą zaznaczyło się zjawisko tzw. kapitału w tranzycie³. Tak samo, jak w poprzednim roku, odnotowano znaczny napływ tego kapitału do Polski związany z likwidacją mających siedzibę w Polsce podmiotów specjalnego przeznaczenia należących do nierezydentów. Wartość tych transakcji w 2013 r. wyniosła -2.184 mln EUR.

2. Dochody polskich inwestorów bezpośrednich

Dochody polskich inwestorów bezpośrednich z tytułu inwestycji bezpośrednich za granicą w 2013 r. osiągnęły wartość 146 mln EUR. Zadeklarowane dywidendy wyniosły 407 mln EUR, reinwestowane zyski były ujemne i wyniosły -208 mln EUR, a dochody z tytułu odsetek -52 mln EUR.

³ Zjawisko to w szczególności sposób opisywane było m.in. w raporcie „Polskie i zagraniczne inwestycje bezpośrednie w 2012 r.”.

Tabela 3. Dochody z tytułu polskich inwestycji bezpośrednich za granicą w 2013 roku
(w mln EUR)

Rok	Dywidendy	Reinwestowane zyski	Odsetki	Ogółem
2013	407	-208	-52	146

Źródło: NBP

Najwyższe dochody osiągnięto z inwestycji na Cyprze (293 mln EUR) i w Norwegii (134 mln EUR). Największe ujemne saldo dochodów odnotowano w przypadku Niderlandów (-162 mln EUR) i Szwecji (-150 mln EUR).

Najbardziej dochodowe okazały się w 2013 roku inwestycje w górnictwie i wydobywaniu (125 mln EUR, sekcja B), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (74 mln EUR, sekcja M) oraz handlu hurtowym, detalicznym i naprawie pojazdów (68 mln EUR, sekcja G).

3. Zmiany metodyczne

Zgodnie z zaleceniami OECD, w prezentacji danych o inwestycjach bezpośrednich za 2013 rok wprowadzono szereg zmian metodycznych.

Najistotniejsza zmiana dotyczy sposobu kwalifikacji transakcji, stanów należności i zobowiązań pomiędzy innymi podmiotami należącymi do tej samej grupy podmiotów powiązanych kapitałowo. Ma to wpływ na wielkość prezentowanych stanów i transakcji zarówno w obszarze polskich inwestycji zagranicą, jak i zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Polsce.

W danych za 2013 rok, tak jak w poprzednich standardach, transakcje zagranicznych inwestorów bezpośrednich w polskie podmioty są rejestrowane jako inwestycje bezpośrednie w Polsce. Analogiczne, transakcje polskich inwestorów bezpośrednich w podmioty zagraniczne są pokazywane jako polskie inwestycje bezpośrednie za granicą.

Nowy standard rewiduje sposób podejścia do transakcji oraz stanów należności i zobowiązań pomiędzy podmiotami klasyfikowanymi jako „inny w grupie”. **Zgodnie z tymi wymaganiami, kierunek inwestycji bezpośrednich pomiędzy takimi dwoma podmiotami jest określony poprzez rezydencję podmiotu dominującego w grupie kapitałowej, do której przynależą obydwie podmioty (ultimate controlling parent**

enterprise – UCP⁴). Zatem inwestycje pomiędzy dwoma podmiotami „inny w grupie” z których jeden jest polskim rezydentem, a drugi nierezydentem, są rejestrowane jako polskie inwestycje bezpośrednie za granicą, jeśli podmiot dominujący jest polskim rezydentem, i jako zagraniczne inwestycje w Polsce, jeśli podmiot dominujący jest nierezydentem.

Konsekwencją zastosowania nowego standardu są przeniesienia z zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Polsce do polskich inwestycji bezpośrednich za granicą pasywów innych podmiotów w grupie, które są kontrolowane przez rezydentów. W porównaniu do danych wyliczanych według dotychczasowych zasad, wyniosły one 5.515 mln EUR, z czego w formie akcji i udziałów kapitałowych 88 mln EUR oraz w formie instrumentów dłużnych 5.427 mln EUR.

Konsekwentnie, przeniesienia z polskich inwestycji bezpośrednich za granicą do zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Polsce dotyczyły aktywów innych podmiotów w grupie, które są kontrolowane przez nierezydentów. W porównaniu do danych wyliczanych według dotychczasowych zasad, wyniosły one łącznie 12.272 mln EUR, z czego w formie akcji i udziałów kapitałowych 1.487 mln EUR oraz w formie instrumentów dłużnych 10.785 mln EUR.

Wprowadzone przesunięcia aktywów i pasywów pomiędzy poszczególnymi rodzajami inwestycji bezpośrednich skutkują zmniejszeniem stanów inwestycji bezpośrednich, co jest szczególnie widoczne w przypadku polskich inwestycji bezpośrednich za granicą. Przesunięcia dotyczyły tu głównie kredytów handlowych udzielanych przez polskie firmy zagranicznym spółkom w grupie podmiotów powiązanych kapitałowo, w sytuacji gdy podmiot dominujący był ulokowany za granicą.

Przykład:

Firma produkująca samochody jest kontrolowana przez podmiot z USA. Firma posiada dwa zakłady produkcyjne, jeden w DE i drugi w PL. Obydwa są kontrolowane bezpośrednio przez podmiot amerykański. Gdy firma z PL sprzedaje towar do swojej siostry (innego podmiotu w grupie) w DE i nie otrzymuje od razu zapłaty, to udziela tym samym kredytu handlowego firmie z DE. Do tej pory (w starej metodyce) aktywa pomiędzy innymi podmiotami w grupie ujmowane były w polskich inwestycjach bezpośrednich za granicą. Obecnie (w nowej metodyce) kredyt ten ujęty zostanie w zagranicznych inwestycjach bezpośrednich w Polsce, pomniejszając wartość

⁴ Jest to podmiot na samej górze łańcucha powiązań, który kontroluje podmiot „inny w grupie”

inwestycji zagranicznych.

Ze względu na wprowadzenie w bilansie płatniczym i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej nowych standardów, według których inwestycje bezpośrednie prezentowane są w podziale na aktywa i pasywa⁵, dane prezentowane w nowy sposób, przestają być bezpośrednio porównywalne z danymi o zagranicznych inwestycjach bezpośrednich w Polsce i polskimi inwestycjami bezpośrednimi za granicą.

⁵ Nowe standardy zostały określone w *Balance of Payments and International Investment Position Manual – Sixth Edition*.